

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 13ης Δεκεμβρίου 1990 *

Στην υπόθεση Τ-29/89,

Heinz-Jörg Moritz, υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Bridel (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενος από τον Victor Biel, τον οποίο διόρισε και αντίκλητο στο Λουξεμβούργο, 18 A, rue de Glacis, επικουρούμενο από τον Aloyse May, δικηγόρους Λουξεμβούργου,

προσφεύγων-ενάγων,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικώς από την Christine Berardis-Kayser, μέλος της νομικής υπηρεσίας, και κατόπιν από τον Henri Étienne, μέλος της νομικής υπηρεσίας, επικουρούμενο από την Barbara Rapp-Jung, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Guido Berardis, μέλος της νομικής υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής-εναγομένης,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της εκθέσεως βαθμολογίας του προσφεύγοντος-ενάγοντος για την περίοδο 1983-1985,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Kirschner, Πρόεδρο, C. P. Briët και J. Biancarelli, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 8ης Μαΐου 1990,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

Πραγματικά περιστατικά, διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 1 Μέχρι το τέλος Ιανουαρίου 1990, οπότε εξήλθε στη σύνταξη, ο προσφεύγων-ενάγων ήταν υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με βαθμό Α 3, και κατείχε θέση προϊσταμένου τμήματος στη Γενική Διεύθυνση XVIII (Πιστώσεις και επενδύσεις).
- 2 Στις 31 Ιουλίου 1986, ο Van Goethem, άμεσος προϊστάμενος του προσφεύγοντος-ενάγοντος, ενεργώντας ως βαθμολογητής, πρότεινε στον προσφεύγοντα-ενάγοντα να επαναλάβει, για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1983 έως 30ής Ιουνίου 1985, την έκθεση βαθμολογίας που είχε συντάξει για αυτόν για την περίοδο 1981-1983.
- 3 Ο προσφεύγων-ενάγων αρνήθηκε την επανάληψη της εκθέσεως κρίσεώς του με σημείωμα της 26ης Νοεμβρίου 1986.
- 4 Στις 16 Ιανουαρίου 1987, ο προσφεύγων-ενάγων έλαβε ένα σχέδιο εκθέσεως βαθμολογίας για την περίοδο 1983-1985. Είχε σχετικά μία συζήτηση με τον βαθμολογητή, στις 6 Φεβρουαρίου 1987. Αυτός στις 10 Φεβρουαρίου 1987 του έστειλε νέο σχέδιο εκθέσεως βαθμολογίας.
- 5 Στις 3 Μαρτίου 1987 ο προσφεύγων-ενάγων ζήτησε τη σύνταξη εκθέσεως βαθμολογίας σε δεύτερο βαθμό, που πραγματοποιήθηκε στις 7 Απριλίου 1987 από τον Cioffi, γενικό διευθυντή. Το Πρωτοδικείο, μελετώντας τον ατομικό φάκελο του προσφεύγοντος-ενάγοντος, διαπίστωσε ότι η έκθεση αυτή σε δεύτερο βαθμό κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα-ενάγοντα στις 7 Απριλίου 1987. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση οι διάδικοι επιβεβαίωσαν ότι έγινε όντως η κοινοποίηση αυτή στις 7 Απριλίου 1987.
- 6 Με διοικητική ένσταση της 13ης Αυγούστου 1987, ο προσφεύγων-ενάγων ζήτησε τη διόρθωση της εκθέσεως βαθμολογίας για την περίοδο 1983-1985, καθώς και την επανάληψη της διαδικασίας από το στάδιο της βαθμολογίας σε δεύτερο βαθμό. Αυτή η διοικητική ένσταση απορρίφθηκε με απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1987, που περιέχεται σε επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1987.

- 7 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 18 Μαρτίου 1988, ο προσφεύγων-ενάγων άσκησε την παρούσα προσφυγή-αγωγή κατά της Επιτροπής ζητώντας την ακύρωση της εκθέσεως βαθμολογίας που συντάχθηκε για την περίοδο 1983-1985.
- 8 Η έγγραφη διαδικασία διεξήχθη εξ ολοκλήρου ενώπιον του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο, με Διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 1989, διαβίβασε την υπόθεση στο Πρωτοδικείο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14 της αποφάσεως του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1988, περί ιδρύσεως Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
- 9 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.
- 10 Η προφορική διαδικασία διεξήχθη στις 8 Μαΐου 1990. Το Πρωτοδικείο άκουσε τις αγορεύσεις των εκπροσώπων των διαδίκων και τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις του.
- 11 Ο προσφεύγων-ενάγων ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- α) να κηρύξει την προσφυγή-αγωγή παραδεκτή·
 - β) να την κηρύξει βάσιμη και, κατά συνέπεια,
 - γ) να ακυρώσει την απόφαση που εκδόθηκε επί της ενστάσεως της 17ης Δεκεμβρίου 1987·
 - δ) να αναγνωρίσει ότι η έκθεση βαθμολογίας είναι παράνομη και πρέπει να ακυρωθεί για τους λόγους αυτούς·
 - ε) να κρίνει ότι η έκθεση βαθμολογίας συντάχθηκε καθυστερημένα, πράγμα που προκάλεσε στον προσφεύγοντα-ενάγοντα ζημία ίση με τους μισθούς δύο μηνών ή, επικουρικώς,
- στ) να καθορίσει τη ζημία κατά δικαία κρίση·

- ζ) επικουρικώς, να εξετάσει ως μάρτυρα τον γενικό διευθυντή Cioffi·
- η) να καταδικάσει σε κάθε περίπτωση την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

12 Η καθής-εναγομένη ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- α) να απορρίψει την προσφυγή-αγωγή ως αβάσιμη·
- β) να καταδικάσει τον προσφεύγοντα-ενάγοντα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του παραδεκτού των ακυρωτικών αιτημάτων

- 13 Παρόλον ότι οι διάδικοι στα αιτήματά τους δεν έθεσαν ζήτημα παραδεκτού της παρούσας προσφυγής-αγωγής, πρέπει να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως αν η προσφυγή-αγωγή ασκήθηκε εντός των προβλεπομένων προθεσμιών. Δεδομένου ότι οι προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής είναι δημοσίας τάξεως, πρέπει πράγματι το Πρωτοδικείο να εξετάσει, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, αν τηρήθηκαν οι προθεσμίες αυτές (βλ., ιδίως, την απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Ιουνίου 1980, Belfiore κατά Επιτροπής, 108/79, Slg. 1980, σ. 1769).
- 14 Κατά το άρθρο 91, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ), η προσφυγή που ασκείται ενώπιον του Πρωτοδικείου είναι παραδεκτή μόνον αν προηγουμένως έχει υποβληθεί στην αρμόδια για τους διορισμούς αρχή ένσταση κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, εντός προθεσμίας τριών μηνών και αν η ένσταση αυτή έχει αποτελέσει αντικείμενο ρητής ή σιωπηρής απορριπτικής αποφάσεως.
- 15 Η υποβολή ρητής ενστάσεως, κατά την έννοια του άρθρου 90 του ΚΥΚ, δεν αποτελεί αναγκαία προηγούμενη προϋπόθεση για την άσκηση προσφυγής, αν η προσφυγή αφορά έκθεση βαθμολογίας (βλ. ιδίως την απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1980, Grassi κατά Συμβουλίου, 6/79 και 97/79, Slg. 1980, σ. 2141). Στην περίπτωση αυτή η τρίμηνη προθεσμία για την άσκηση προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 91, παράγραφος 3, του ΚΥΚ αρχίζει από την ημέρα που κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο η έκθεση βαθμολογίας που μπορεί να θεωρηθεί οριστική.

- 16 Από τον ατομικό φάκελο του προσφεύγοντος-ενάγοντος, που διαβιβάστηκε στο Πρωτοδικείο δυνάμει του άρθρου 26 του ΚΥΚ προκύπτει ότι η οριστική έκθεση του δευτέρου βαθμολογητή κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα-ενάγοντα στις 7 Απριλίου 1987. Μπορούσε επομένως από την ημερομηνία αυτή να ασκηθεί προσφυγή κατά της εκθέσεως αυτής, χωρίς να απαιτείται προηγουμένως υποβολή ενστάσεως ή ρητή ή σιωπηρή απορριπτική απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 90 του ΚΥΚ. Η πρώτη αντίδραση του προσφεύγοντος-ενάγοντος, μετά την 7η Απριλίου 1987, ήταν η υποβολή, στις 13 Αυγούστου 1987, ενστάσεως κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ. Η ένσταση αυτή, η οποία κατ' ακρίβεια ήταν περιττή, αλλά δεν απαγορευόταν, υποβλήθηκε επομένως όχι μόνο μετά την πάροδο της τρίμηνης προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 90, παράγραφος 2, αλλά και μετά την πάροδο της προθεσμίας τριών μηνών για την άσκηση προσφυγής που προβλέπεται στο άρθρο 91, παράγραφος 3, του ΚΥΚ.
- 17 Πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η αυστηρή εφαρμογή των κοινοτικών ρυθμίσεων περί των δικονομικών προθεσμιών ανταποκρίνεται στην απαιτούμενη ασφάλεια του δικαίου και στην ανάγκη αποφυγής κάθε διάκρισης ή αυθαίρετης μεταχείρισης κατά την απονομή της δικαιοσύνης (βλ. ιδίως τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 12ης Ιουλίου 1984, Valsabbia κατά Επιτροπής, 209/83, Συλλογή 1984, σ. 3089· της 26ης Νοεμβρίου 1985, Cockerill-Sambre κατά Επιτροπής, 42/85, Συλλογή 1985, σ. 3749· της 15ης Ιανουαρίου 1987, Misset κατά Συμβουλίου, 152/85, Συλλογή 1987, σ. 223).
- 18 Το άρθρο 42, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου ΕΟΚ, που εφαρμόζεται στη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου δυνάμει του άρθρου 46 του ίδιου Οργανισμού, ορίζει, πράγματι, ότι απώλεια δικαιώματος λόγω παρόδου των προθεσμιών δεν μπορεί να αντιταχθεί όταν ο ενδιαφερόμενος αποδεικνύει την ύπαρξη τυχαίου συμβάντος ή ανωτέρας βίας. Εντούτοις, ο προσφεύγων-ενάγων δεν επικαλέστηκε, ούτε στις προτάσεις του ούτε κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας, περιστατικά που να στοιχειοθετούν τέτοια περίπτωση.
- 19 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι τα ακυρωτικά αιτήματα που υπέβαλε ο προσφεύγων-ενάγων πρέπει σε κάθε περίπτωση να θεωρηθούν ότι υποβλήθηκαν εκπροθέσμως και, κατά συνέπεια, να απορριφθούν ως απαράδεκτα.

Επί των αιτημάτων αποζημιώσεως

- 20 Στην περίπτωση που τα αιτήματα αποζημιώσεως, με τα οποία ζητείται η ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που ο προσφεύγων-ενάγων ισχυρίζεται ότι υπέστη λόγω της καθυστέρησης στην κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας, θα μπορούσαν να θεωρηθούν

επαρκώς διακεκριμένα και ανεξάρτητα των προαναφερθέντων ακυρωτικών αιτημάτων, τα οποία είναι απαράδεκτα, θα έπρεπε, εν πάση περιπτώσει, να απορριφθούν ως αβάσιμα για τους ακόλουθους λόγους.

- 21 Το άρθρο 43 του ΚΥΚ επιβάλλει τη σύνταξη, τουλάχιστον ανά διετία, εκθέσεως βαθμολογίας για την ικανότητα, την απόδοση και τη συμπεριφορά στην υπηρεσία κάθε υπαλλήλου. Το έγγραφο αυτό πρέπει να συντάσσεται υποχρεωτικά για λόγους χρηστής διοικήσεως και ορθολογικής οργανώσεως των υπηρεσιών της Κοινότητας και για να διαφυλάσσονται τα συμφέροντα των υπαλλήλων. Επομένως, ένα από τα επιτακτικά καθήκοντα της διοικήσεως είναι να μεριμνά για την περιοδική σύνταξη της εκθέσεως αυτής στις ημερομηνίες που επιβάλλει ο ΚΥΚ, καθώς και για την ορθή της κατάρτιση (απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Δεκεμβρίου 1980, Gratreau κατά Επιτροπής, 156/79 και 51/80, Slg. 1980, σ. 3943). Η διοίκηση διαθέτει προς τούτο μια εύλογη προθεσμία και κάθε υπέρβαση της προθεσμίας αυτής πρέπει να δικαιολογείται από την ύπαρξη ιδιαίτερων περιστάσεων (απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1983, Ditterich κατά Επιτροπής, 207/81, Συλλογή 1983, σ. 1359).
- 22 Εξάλλου, γενικώς, και ειδικότερα στο πλαίσιο της διαδικασίας συντάξεως της εκθέσεως βαθμολογίας, κάθε υπάλληλος υπέχει έναντι της αρχής στην οποία υπάγεται καθήκον πίστεως και συνεργασίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1966, Alfieri κατά Κοινοβουλίου, 3/66, Slg. 1966, σ. 633). Έτσι ο υπάλληλος δεν μπορεί να παραπονείται για την καθυστέρηση στην κατάρτιση της εκθέσεως βαθμολογίας του, όταν η καθυστέρηση αυτή οφείλεται, τουλάχιστον μερικώς, στον ίδιο, ή όταν συνέβαλε σημαντικά σ' αυτήν.
- 23 Τέλος, όπως έκρινε επανειλημμένως το Δικαστήριο, η καθυστέρηση στην κατάρτιση των εκθέσεων βαθμολογίας είναι καθ' εαυτή ικανή να προξενήσει ζημία στον υπάλληλο, για μόνο τον λόγο ότι η εξέλιξη της σταδιοδρομίας του μπορεί να επηρεαστεί από την απουσία τέτοιας έκθεσης κατά τη στιγμή που πρέπει να ληφθούν οι σχετικές αποφάσεις (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Φεβρουαρίου 1986, Castille κατά Επιτροπής, 173/82, 157/83 και 186/84, Συλλογή 1986, σ. 497).
- 24 Στην προκειμένη περίπτωση, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η καθυστέρηση στην εξέλιξη της διαδικασίας βαθμολογήσεως για την περίοδο 1983-1985 οφειλόταν όχι μόνο στην καθυστερημένη ημερομηνία — 31 Ιουλίου 1986 — στην οποία ο άμεσος προϊστάμενος του προσφεύγοντος-ενάγοντος του πρότεινε να επαναληφθεί, για την περίοδο 1983-1985, η έκθεση βαθμολογίας που αφορούσε την περίοδο 1981-1983, αλλά και στην αμέλεια που επέδειξε ο προσφεύγων-ενάγων, ο οποίος περίμενε μέχρι τις 26 Νοεμβρίου 1986 για να απαντήσει στην πρόταση αυτή.

- 25 Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι από το καθήκον έντιμης συμπεριφοράς και συνεργασίας που προαναφέρθηκε προκύπτει ότι ο προσφεύγων-ενάγων ήταν υποχρεωμένος να αντιδράσει ο ίδιος, εντός εύλογης προθεσμίας, στην πρόταση του αμέσου προϊσταμένου του να επαναλάβει την προηγούμενη έκθεση βαθμολογίας και ότι παρέβη το καθήκον αυτό καθυστερώντας την απάντησή του στην πρόταση αυτή επί τέσσερις περίπου μήνες. Συνέβαλε έτσι σημαντικά στην καθυστερημένη σύνταξη της εκθέσεως βαθμολογίας του και στην καθυστέρηση για την οποία παραπονείται.
- 26 Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, η προβαλλόμενη καθυστέρηση δεν μπορεί, υπό τις συνθήκες της προκειμένης περιπτώσεως, να συνιστά ηθική βλάβη, παρόλον ότι οι οκτώ μήνες που ο προϊστάμενος του προσφεύγοντος-ενάγοντος καθυστέρησε να του προτείνει την επανάληψη της εκθέσεως βαθμολογίας βρίσκονται στο όριο της αποδεκτής εύλογης προθεσμίας.
- 27 Κατά συνέπεια, τα αιτήματα με τα οποία ζητείται η ικανοποίηση ηθικής βλάβης πρέπει να απορριφθούν, χωρίς να χρειάζεται να κριθεί το παραδεκτό τους.
- 28 Παρέλκει επομένως η εξέταση των επικουρικών αιτημάτων με τα οποία ζητείται η εξέταση μαρτύρων.
- 29 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφυγή-αγωγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 30 Κατά το άρθρο 69 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται αναλόγως στο Πρωτοδικείο δυνάμει του άρθρου 11, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1988, που προαναφέρθηκε, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 70 του Κανονισμού Διαδικασίας, προκειμένου περί προσφυγών υπαλλήλων των Κοινοτήτων, τα όργανα φέρουν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν. Πρέπει επομένως να καταδικαστεί κάθε διάδικος να φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Kirschner

Briët

Biancarelli

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Δεκεμβρίου 1990.

Ο Γραμματέας
H. Jung

Ο Πρόεδρος
C. P. Briët